

10100100110001101110100 0 1 0 1 1 01 1 1 01 001 001 0 0 1 1 0001101 110100010 110110010

Jednoznačné identifikátory

kurz

Elektronické informačné zdroje pre vedu - Publikačný poradca

Kristína Muráňová

Centrum vedecko-technických informácií SR

Investícia do Vašej budúcnosti

Táto prezentácia je šírená pod licenciou
[Creative Commons 4.0 Attribution](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Ciele prednášky

- Čo sú jednoznačné identifikátory a načo slúžia
- Druhy identifikátorov
- DOI, ORCID

10100100110001101110100 0 1 0 1 1 01 1 1

- **Ako jednoznačne identifikovať autora?** menovci (často aj s totožnými iniciálami rodných mien), čínski vedci, mená zložené z viacerých prímení, príbuzní...(Novák, Kováč, Luis Carlos López García, Jose Victor San Millan Benito, Li Xiao-Fu, Li Ameng, Li A. M., Li A-Meng)
 - Databázy často chybné pripisujú publikácie (alebo citácie) menovcom
-
- **Publikačný profil ženy** (zmena mena v súvislosti s vydajom, rozvodom...)
-
- **Výhoda pri citovaní** (nie je potrebné veľa údajov – vydavateľstvo, ročník, číslo časopisu, rok, miesto vydania na identifikáciu článkov, jednoznačná identifikácia diela podľa jedného identifikátora)

10100100110001101110100 0 1 0 1 1 01 1 1

Z hľadiska použiteľnosti:

- **Lokálne:** použiteľné v užšom rozsahu, v konkrétnych definovaných podmienkach (signatúry, interné identifikátory bibliografických záznamov v databáze, ResearchID vo WoS...)
- **Globálne:** použiteľné v medzinárodnom rozsahu, globálna platnosť je udržiavaná organizáciou ISO (ISBN, ISSN, DOI...)

Z hľadiska štruktúry a obsahu:

- **Jednoduché:** vo svojom reťazci nenesú žiadnu obsahovú informáciu o objekte (ISSN, DOI...)
- **Komplexné:** okrem jednoznačnej identifikácie informačnej entity obsahujú aj doplňujúce informácie (ISBN...)

Identifikátory autoritných entít: ISNI – identifikácia fyzických osôb a korporácií (tvorcovia, vydavatelia, producenti, správcovia intelektuálneho obsahu...)

Identifikátory kreatívneho diela: ISWC (hudobné diela), ISAN (audiovizuálne diela), ISRC (zvukové a hudobné videozáznamy), ISTC (textové diela)

Identifikátory zhmotnených diel: ISBN (medzinárodné štandardné číslo knihy), ISMN (tlačené hudobné dielo), ISSN (medzinárodné štandardné číslo seriálových publikácií), DOI (medzinárodný identifikátor digitálneho objektu)

10100100110001101110100 0 1 0 1 1 01 1 1

Trvalý identifikátor

- Identifikátor je asociácia medzi reťazcom a informačným zdrojom, pričom táto asociácia je manifestovaná záznamom, ktorý spája identifikátor so súborom identifikačných charakteristík zdroja ([IFLA, 2017](#)).
- Používa sa na jednoznačné pomenovanie objektu (online alebo off-line), napríklad: URL, sériové čísla a osobné mená.
- Trvalé identifikátory sú upravované medzinárodnými normami Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu ISO (International Organization for Standardization).

Prečo potrebujeme trvalé identifikátory?

- Digitálne objekty: požiadavka dlhodobej dostupnosti prostredníctvom odkazu
- Životný cyklus informácií
- Aktualizácie URL
- Trvalosť

Pravidlá pre identifikačné systémy trvalých identifikátorov

- Identifikátor sa prideluje digitálnemu objektu, nie jeho umiestneniu
- Systémy sú udržiavané a rozvíjané správcami

Funkcie

- Identifikácia (jednoznačné označenie objektu)
- On-line prístup k digitálnemu objektu
- Medzinárodná platnosť

Trvalé (perzistentné) identifikátory digitálnych informačných entít

- Určené na jednoznačnú identifikáciu digitálnych informačných objektov v globálnom sieťovom prostredí
- **SICI** (Serial Item and Contribution Identifier, doplnok ISSN), ktorý identifikuje zväzky, časti a články v časopisoch, **PII** (Publisher Item Identifier), **URN** (Uniform Resource Name), **URI** (Uniform Resource Identifier), **URL – PURL** (Persistent Uniform Resource Locator, Persistent URL), **HDL** (Handle).
- Momentálne najvýznamnejším identifikačným systémom informačných zdrojov vo svete vedeckej komunikácie je **DOI** (Digital Object Identifier, uvedený v roku 2000)

DIGITAL OBJECT IDENTIFIER (DOI)

- komerčný globálny systém zameraný na štandardnú, jednoznačnú a trvalú identifikáciu diel vedeckej literatúry v digitálnom formáte
 - jednoznačne identifikuje digitálny objekt v globálnej sieti internetu, má možnosti **širokej aplikovateľnosti a flexibility**
 - DOI prideliujú registračné agentúry (aktuálne 10) **CrossRef, DataCite**, ISTIC, JaLC, KISTI, mEDRA... Každý dokument má vytvorenú Response Page (stránka s odpoveďou), ktorá sa používateľovi zobrazí po zadaní DOI, stanovená štruktúra zápisu musí obsahovať prinajmenšom úplné bibliografické údaje, vrátane DOI
-
- The DOI logo is located in the top right corner of the slide. It consists of the letters 'doi' in a lowercase, sans-serif font. The 'd' and 'i' are black, while the 'o' is white and set within a solid orange circle.

Technická infraštruktúra

- The Handle System (Handle System®), identifikácia, trvalosť prelinkovania, dostupnosť obsahu
- The DOI System, <http://www.doi.org/>
- DOI resolver, <https://dx.doi.org/>

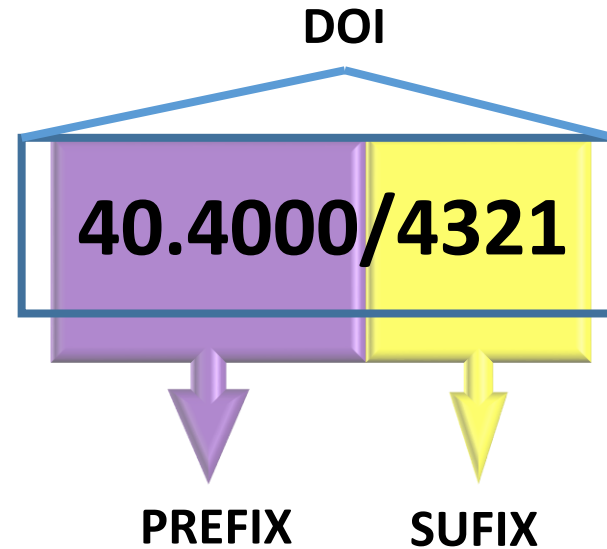
https://www.doi.org/doi_handbook/3_Resolution.html#3.5.1

- Metadáta/popisné údaje objektu (popis identifikovaného objektu, autor/majiteľ objektu, typ objektu: abstrakt, fyzický, digitálny objekt, prezentovaná forma: audio, video atď., typ aplikácie: prelinkovanie na článok atď., typ vzťahov medzi objektami)
- Identifikátor DOI môže obsahovať aj informácie o: kontaktoch, e mailových adresách, vlastníckych a autorských právach a pod.

10100100110001101110100 0 1 0 1 1 01 1 1

Štruktúra DOI

Prefix - vydavateľ, registrujúci
Suffix - unikátny identifikátor

Reťazec DOI: <http://doi.org/40.0000/123456789>

Rozlíšenie trvalého identifikátora / **priradený prefix** / zdroj

Skrátenie reťazca <http://shortdoi.org/>

- časopisy, jednotlivé články
- knihy, kapitoly kníh a referenčné práce
- zborníky z konferencií (celok, príspevky)
- dizertácie
- datasety/databázy
- správy/pracovné materiály
- štandardy/normy
- preprinty
- oponentské posudky, prehľadové správy
- hudobné diela, alebo len časti hudobných diel, filmové a TV diela
- digitalizované aj nedigitalizované audio, video
- doplnky: texty, obrázky, tabuľky
- granty

<http://www.cvtisr.sk>, <http://eiz.cvtisr.sk/doi/>

ORCID (Open Research and Contributor ID)

- Neziskové združenie členských organizácií, výskumných inštitúcií, donorov, vydavateľov a iných subjektov z prostredia vedeckého výskumu
- Register vedcov a prispievateľov vedeckého obsahu založený na identifikátore rovnakého mena ORCID
- Do rozhrania sú integrované aj identifikátory vedcov/autorov z databáz Web of Science (Publons - ResearchID) a SCOPUS (AuthorID)
- Participácia:
 1. korporátne členstvo (s členským poplatkom, inštalácie na úrovni korporátnych informačných systémov)
 2. individuálna registrácia používateľa (bezplatne, vrátane integrácie informácií z iných systémov)

- **funkcia registra jedinečných identifikátorov** – možnosť samostatne spravovať vlastné záznamy
- **funkcia API** (Application Programming Interface) - podporuje systém komunikácie a overovania, vygenerovaný kód - stiahnutie otvorenou licenciou (open source license), bezplatné posielanie verejných dát vo forme súborov podliehajúcich licencií CCO (Public Domain).

Výhody systému ORCID

- Zvýšenie viditeľnosti v digitálnej sieti
- Pozitívny posun v oblasti metrík (citovanosť...)
- Rozšírenie možnosti spolupráce
- Transparentnosť aktivít a ich výsledkov
- Aktívny manažment aktivít a ich výsledkov (projekty, publikácie...)
- Globálny charakter a udržateľnosť

Použité zdroje a zaujímavé linky pre ďalšie štúdium

- https://www.doi.org/doi_handbook/1_Introduction.html
- IFLA., 2017. *Best Practice for National Bibliographic Agencies in Digital Age* [online]. Last update: 5 December 2017 [cit.2019-10-29]. Dostupné na: <https://www.ifla.org/best-practice-for-national-bibliographic-agencies-in-a-digital-age/node/8789>
- Jedličková, Ľ., 2019. Medzinárodné štandardné identifikátory a systémy trvalej identifikácie informačných entít: Krátky úvod. In: *ITlib*, roč. 22, č. 1, s. 38-40. ISSN 1336-0779
- Jedličková, Ľ., 2019. Medzinárodné štandardné identifikátory a systémy trvalej identifikácie informačných entít: Krátky úvod. In: *ITlib*, roč. 23, č. 2, s. 30-32. ISSN 1336-0779
- DOBBERSTEINOVÁ, J., S. HUDECOVÁ, Z. STOŽICKÁ., 2018. *Spríevodca svetom vedeckého publikovania. Učebný text pre kurz Publikačný poradca*. Bratislava: CVTI SR, 2018. ISBN 9788089965175
- HUDECOVÁ, S., 2019. *CVTI SR a poskytovanie služby pridelenia identifikátora DOI* [online]. Bratislava: CVTI SR, ©2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné na: https://openaccess.cvtisr.sk/wp-content/uploads/2019/09/DOI_WEBINAR_SH_2019.pdf

ĎAKUJEM ZA POZORNOST